

RICHARD A. LEONARDO, *History of Surgery*. New York, FROBEN Press 1943

De auteur heeft dit boek in lange jaren samengesteld, voor zijn vermaak en ook, omdat er sedert 1895 geen omvangrijk boek meer in de Engelse taal over de geschiedenis der chirurgie was gepubliceerd. Het beslaat 500 bladzijden text, inclusief bibliographie en index, en honderd bladzijden illustratie, waaronder zeer vele van titelpagina's.

Het is zonder twijfel een boek geworden met een rijke inhoud, maar toont toch een compilerisch karakter, vooral in het laatste gedeelte; bovendien mist men node de ontwikkeling der sociale zijde, de bouw van hospitalen, die toch ook de ontwikkeling der chirurgie mogelijk maakten en niet het minst ook van de verpleging, die eveneens nodig is, zodat het boek meer handelt over de praestaties der chirurgen dan over de chirurgie. Ondanks dit alles is het toch een fraai en goed uitgegeven boek.

TH. H. SCHLICHTING

VRAAG EN ANTWOORD

Vraag 19 (zie dit *Tijdschrift* van 12 Maart 1949, blz. 805). Naar aanleiding van het redactionele antwoord op deze vraag, geeft een lezer ons als zijn mening, dat het aanmeten van een pessarium occlusivum een zaak van primair belang is. Vele mislukkingen van de pessarium-pasta-methode zijn het gevolg van slordigheid in dit opzicht. Daarom moet de arts, die een ring voorschrijft, wel degelijk nauwkeurig de juiste maat bepalen, wat na enige oefening in het geheel niet moeilijk is. Daarbij verdient het de voorkeur steeds de grootste maat te kiezen, die zonder hinder voor beide partners wordt verdragen. Men geve de voorkeur aan ringen, waarvan de rand aan de voorzijde *zo hoog mogelijk* in het spatium retropubicum kan worden opgeduwd en dan behoorlijk, doch niet al te vast, klem zit.

Geen enkel pessarium behoort langer in het lichaam te blijven dan liefst 12, maximaal 24 uur. Indien men zich aan de regel houdt, is ook van het gebruik van de portiokapjes van verschillende types geen nadeel te vrezen; d.w.z. bij inachtneming van de hiervoor geldende indicaties.

Een goed voorschrift voor een spermacide pasta is: Acid. boric. 4; acid. lactic. 1; alsol 1; chinosal 1; tragacanth 6; glycerine 40; aq. 130. M.d.s.: pasta.

Zeer bruikbaar zijn in combinatie met mechanische middelen ook globuli vaginales op gelatine basis, die 1 pCt. laurylalcohol sulfonaat bevat.

Van andere zijde wordt eveneens de nadruk gelegd op het nauwkeurig kiezen van maat, spanning en dikte van het pessarium. Het geven van occlusieve pessaria naar de maat van prolapsessaria, of op de gis, zoals over de toonbank van zeker soort winkels geschiedt, geeft grote mislukkingspercentages.

Hiertegenover merken wij op, dat het pessarium occlusivum nimmer volkomen afsluit. Voorts is het zeker niet steeds van voordeel de grootste maat te nemen, die geen hinder geeft, daar de werking van de spieren die de bekkenbodem vormen, een dergelijke ring uit de oorspronkelijke stand brengen.

Tegen het plaatsen van een ring, zodanig dat deze „klem” komt

te zitten, bestaat een geneeskundig bezwaar. Herhaalde, urenlange veneuze stuwingen zullen nadelige invloed uitoefenen op de uterus en kunnen aanleiding geven tot veneuze hyperaemie.

REDACTIE

BOEKAANKONDIGINGEN

H. MUSAPH, *Doodsdrift, castratiecomplex en depressie*. 246 blz. N.V. Noord-Hollandsche Uitg. Mij., Amsterdam 1948. Prijs: ingen. f 6.50

In dit verdienstelijke proefschrift geeft de schrijver een beschouwing over het doodsprobleem met gebruikmaking van psychoanalytische gezichtspunten. Hierbij worden de begrippen doodsdrift, castratiecomplex en depressie nader gezien in onderling verband. Na een kritische bespreking van de desbetreffende psychoanalytische en aanverwante literatuur komt de schrijver tot eigen zienswijze, hierbij steunend op het onderzoek van enige gevallen. Men kan zeker waardering hebben voor de belezenheid, de heldere uiteenzetting en de kritische geest, waarmede dit zo uiterst belangwekkende onderwerp is behandeld.

E. A. D. E. CARP

R. B. BOURDILLON, O. M. LIDWELL and J. E. LOVELOCK c.s., *Studies in Air Hygiene*. Medical Research Council, Special Report No. 262. Londen, His Majesty's Stationery Office, 1948. Prijs: 7 sh. 6 d

De reeds voor de oorlog bestaande belangstelling voor middelen ter ontsmetting van lucht nam tijdens de krijgsvieringen in Engeland snel toe. Overvolle schuilkelders, overvolle ziekenhuizen, kantoren en werkplaatsen, overvolle kazernes en schepen waren weldra objecten der luchthygiëne.

Bovengenoemd rapport geeft geen volledige behandeling van het onderwerp. Het betreft bovenal de techniek van het tellen van in lucht aanwezige bacteriën en de toepassing van deze techniek bij het meten van de desinfecterende werking van bepaalde chemicaliën.

Het rapport is rijk geïllustreerd en zal naar de verwachting der Medical Research Council, worden aanvaard als „a landmark in the study of air-hygiene”.

J. J. VAN LOGHEM

W. ERNSTING. *Ischias en hernia nuclei pulposi*. 114 blz. De Erven F. BOHN, N.V., Haarlem 1948. Prijs: ingen. f 6.—

Toen ongeveer 12 jaar geleden de hernia van de nucleus pulposus in ons land meer bekend werd, bestond in den beginne de overtuiging dat het neurologische beeld vrij kenmerkend en de diagnose mede op grond van röntgenonderzoek, gemakkelijk was. Over de frequentie van het ziektebeeld bestond van meet af aan een groot verschil van mening. De ervaring heeft geleerd, dat dit alles niet zo eenvoudig is, en ieder, die veel „ruggen” ziet, weet hoe moeilijk de differentiatie is tussen ischias, hernia en afwijkingen van het skelet of van de spieren en banden.

Aan de critiekloze herniadiagnostiek, zoals nog steeds voorkomt, moet een eind komen.

Hiertoe kan dit proefschrift uit de Amsterdamse neurologische kliniek bijdragen. Het is vlot een helder geschreven, behandelt de symptomatologie van de hernia uitvoerig en wijst op de mogelijkheid om zonder lipiodol de diagnose te stellen.

Sensibiliteitsstoornissen en liquoronderzoek blijken belangrijker te zijn dan men vroeger dacht. Op enige bijzondere syndromen zoals de hernia van de 3e lumbale tussenwervelschijf en de neuritis van de N. femoralis wordt nog eens met nadruk gewezen. Voor degenen die begrijpelijkerwijze soms geen lust hebben de bijna onoverzienbare Angelsaksische literatuur van de hernia te raadplegen, een goede gids.

W. G. SILLEVIS SMIT